

ÇALIŞAN KADININ HASTALIĞI

Endometriazis

Amerika'da 10 milyon kadını etkilemektedir"

⇒ Hemşire K.C. Esperance şiddetli menstrual ağrılardan şikayetçi idi. Doktorların dinlenme, ağrı kesici alma gibi önerilerini yerine getirse de kendini iki büklüm eden bu durumdan kurtulamıyordu.

⇒ 42 yaşındaki biyokimyacı Maria Perper gençliğinde mensturasyon sırasında intestinal rahatsızlıklar geçiriyordu. 30 yaş civarında ise her ay bağırsaklarında şiddetli ağrılar hissetmeye başladı. Sonuçta sürekli hale gelen ağrılar çalışmasını hatta oturmasını imkânsız hale getirdi.

⇒ 29 yaşındaki emlakçı Anne Hicks ise çok istediği halde çocuk sahibi olamıyordu.

Birbirinden farklı şikayetlerine rağmen, yapılan araştırmalar sonucu bu üç kadının aynı sinisi hastalığa sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Uterus Endometrium mukozasının genişlemesi, büyümesiyle kendini belli eden endometriazis Amerika'da 4-10 milyon kadını etkilemektedir. Bu endometrial hücreler pelvis boyunca yumurtalıklar ve Fallop tüpleri yakınında, çeşitli sıkıntılara neden olan adacıklar hatta yaralar oluşturmaktadır.

Endometriazis ileri yaşlarda gebelik ve doğurma ile bağlantılı olduğundan genelde "Çalışan Kadının Hastalığı" olarak bilinmektedir. Ama düzensiz, mensturasyonun normal sayıldığı gelişme çağındaki kız çocuklarında bile görülmektedir. Araştırmalar her yaşta her sosyo-eko-

nomik grupta bu hastalığa rastlanılabileceğini göstermiştir.

Hastalığın nedenleri kesin olarak bilinmemektedir. Bir teori "geri mensturasyon"u neden olarak göstermektedir. Bazen mensturasyon sırasında kan serviks vagina yolu ile aşağıya akacağına Fallop tüplerine geri dönerek pelvik boşluğa yayılır. Normalde yoldan ayrılmış kan zararsız bir şekilde absorbe edilir. Fakat bazı durumlarda doku parçaları uterus dışına implante olarak gelişmesini sürdürür. İkinci bir teori ise neden olarak doğuştan abdominal boşluğa yayılmış yanlış yerleşmiş embriyonik hücreleri göstermektedir. UCLA Tıp Merkezi'nden yapılan açıklamaya göre periyodik hormonal siklus başladığında bu hücreler de harekete geçip endometriazise neden olmaktadır.

Endometriazisin en açık belirtisi mensturasyon, urinasyon ve cinsel ilişki sırasında görülen ağrıdır.

Hastalık hakkındaki ilk net belirtiler ancak hastalık ilerlediğinde belirir ve bu durumda tedavi oldukça güçtür.

Östrojenin salınmasıyla stimüle olan doku hücreleri gelişir ve yayılır. Gelişen hücreler lenf sıvısıyla vücutta taşınır. Az rastlanmasına rağmen akciğerlerde, böbreklerde, bağırsaklarda hatta nazal boşluklarda adacıklar oluştururlar. Sonuçta yerleştikleri bölgelerde normal mensturasyon siklusuna cevap olarak kanama oluştururlar.

Endometriazisin en açık belirtisi mensturasyon, urinasyon ve cinsel ilişki sırasında görülen ağrıdır. Ne yazık ki bu belirtiler gerek doktorlar gerekse hastalar tarafından önemsenmemektedir. Başlangıçta bu tür ağrılar önemsenmez, normal olarak değerlendirilirse hastalık keşfedildiğinde endometrial dokular tüm genital organları, mesaneyi, bağırsakların bazı bölgelerini kaplayabilir.

— Endometriazisten

şüphelenilen hastalara kesin teşhisi koymak, sözü edilen doku gruplarını bulmak için laparoskop denilen aletler kullanırlar. Kesin teşhisten sonra değişik tedaviler uygulanabilir. Bu tedavilerin içinde en etkili olanı eğer mümkünse hamileliktir. 9 aylık mensturasyon kesintisi yer değiştirmiş endometrial dokunun küçülmesine özelliğini yitirmesine neden olur.

Doğum kontrol hapları da tedavide kullanılabilir ve bunların içinde en önemlisi "Danazol"—ki sentetik erkeklik hormonudur— endometrial dokunun körelmesine neden olur. Fakat akne, kıllanma, kilo artışı gibi yan etkiler oluşur.

Daha az istenmeyen etkiye sahip, GnRH (Gonadotropin Releasing Hormon) benzeri nafarelin adlı bir ilaç halen deneysel tedavide kullanılmaktadır. Normalde GnRH hipotalamus gözetiminde salgınır ve ovülasyonu başlatır. GnRH stimülasyonu belli aralıklarla değil de devamlı verilirse tüm ovulasyon sis-

temi durdurulur ve buna bağlı olarak endometrial dokular neredeyse yok olur.

Bazı ciddi endometriazis durumlarında ovaryum ve uterusun alınması tek çözüm olmaktadır. Daha basit operasyonlar da tedaviye yardımcı olabilir.

Atlanta "Northside Hastanesi"nden Dr. Camran Nezhat ise videolase-roskopi denen bir yüksek teknoloji yöntemi ile endometriazisi tedavi etmektedir. Bu yöntemde laparoskop (karın boşluğu ve karın organlarını görerek kontrol etmek amacıyla karın duvarından sokulan ucu ışıklı alet) ile endometrial dokular bulunur ekran yardımıyla hedeflenir ve lazerle yok edilir. Bu yöntem % 60,7 başarı sağlamıştır.

Endometriazisin istenmeyen sonuçlarını bilen diğer doktorlar gibi Nezhat da bu tür ağrılarının önemsenmesi ve zamanında tedbir alınması gerektiğini söylemektedir. □

Çeviren: TEB Çeviri ve Araştırma Bürosu